

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (ONLINE)

№ S/3 (3) - 2023

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРЪ МУАММОЛАРИ

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES

ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛ

ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ

ELECTRONIC JOURNAL

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

Махсус сон

№ S/3 (3)-2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

Специальный выпуск

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES
Special Issue

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамрокулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон

Республикаси Судьялар олий кенгаши
хузуридаги Судьялар олий мактаби

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети хузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васида Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги

Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Ҳайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Crossref DOI:

Тахририят Crossref DOI нинг расмий аъзоси ҳисобланади ва 10.47.390 DOI префиксига эга. Ҳар бир нашр ва илмий мақолага индивидуал Crossref DOI рақами берилди.

Google Scholar

Журнал Google Scholar (Академия) да индексацияланади.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Тахририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА**07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ***Шоев Иззатулло Хусенович*

СУДЕБНОЕ ДЕЛО В БУХАРСКОМ ЭМИРАТЕ 7-15

Mirsoatova Sayyora Turg'unovna

KALTAMINOR MADANIYATINI DAVRIY MADANIY SANALASH MUAMMOLARI (sopol idishlar va uy-joylar misolida) 16-21

*Музаффаржон Мансуров*СОВЕТ ИТТИФОҚИ ЙИЛЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОНДА ТАШҚИ ТУРИЗМ
РИВОЖЛАНИШИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ 22-32*Qodirova Ra'no Mamirjonovna*

O'ZBEKISTON SSR MAKTABLARIDA TARIX VA IJTIMOY FANLARNI O'QITILISHI (XX asrning 30-yillari) 33-38

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ*Пардаева Шаҳноза Абдинабиевна*ХЎЖАЛИК ЮРИТУВЧИ СУБЪЕКТЛАР МОЛИЯВИЙ ОҚИМЛАРИНИ БОШҚАРИШДА
СТРАТЕГИК БОШҚАРУВ ҲИСОБИНИНГ РОЛИ 49-45*Камчибеков Фарход Олимжонович*ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ВА КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИ ФАОЛИЯТИНИНГ ЖАҲОН
ТАЖРИБАСИ 46-53*Баратов Махсудали Назиралиевич*МИКРОМОЛИЯЛАШТИРИШНИНГ ЧЕТ ЭЛ ТАЖРИБАСИ ВА ИЖТИМОЙ МУАММОЛАРНИ
ҲАЛ ЭТИШДАГИ РОЛИ 54-61*Nosirov Ilkhom Abbosovich, Ermatov Ilmidin Toshmatovich*ENVIRONMENTAL MANAGEMENT OF THE USE OF NATURAL RESOURCES IN THE
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY OF UZBEKISTAN 62-71*Nasirxodjaeva Dilafruz Sabitxanovna, Nurboyev Jalaliddin Mamadievich*O'ZBEKISTON MAXSUS IQTISODIY ZONALARINING EKSPORT KO'RSATKICHIGA TA'SIR
ETUVCHI OMILLAR REGERESSION TAHLILI 72-78*Aliyev Maruf*

HOW TO IMPROVE THE SOCIAL PROTECTION SYSTEM? 79-85

*Ачилов Уйғунжон Улуғбекович*ПЕНСИЯ ЖАМҒАРМАСИ ДАРОМАДЛАРИ ҲАЖМЛАРИГА ОМИЛЛАР ТАЪСИРИНИНГ
ЭКОНОМЕТРИК ТАҲЛИЛИ 86-92*Ashurov Maxammadjon Sotvoldievich*O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI INNOVATSION MODELGA O'TISHINING AYRIM
YO'NALISHLARI 93-99*Абдуллаева Зулфия Иззатовна*МЕҲМОНХОНАЛАРНИ КЛАСТЕРЛАШ - МЕҲМОНХОНА БИЗНЕСИДА БОШҚАРУВНИНГ
САМАРАЛИ ШАКЛИ 100-106*Қурбонов Сирожиддин Қурбонович*МЕҲНАТ БОЗОРИДА ИШЧИ КУЧИ РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ
ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ АҲАМИЯТИ 107-113

Ismanov Ibroxim Nabiyevich

MHXS MUVOFIQ KONSOLIDATSIYALANGAN MOLIVAVIY HISOBOTLARNI SHAKLLANTIRISH
TEXNIKASI 114-126

Turobov Sherzod Alisherovich, Namozov Bekjon Bo'ron o'g'li

TIJORAT BANKLARI FAOLIYATI TAHLILINI TASHKIL QILISH 127-133

Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li

O'ZBEKISTONDA TURIZM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISHI VA UNING
MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARGA TA'SIRI 134-143

09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Tojaliyev Abdunosim Abdulxakimovich

INNOVATSIYA VA IJTIMOYIY MADANIY RIVOJLANISH 144-154

Sagdullayeva Dilbar Shuxratovna

FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARI YOSHLAR IJTIMOYIY FAOLLIGINI OSHIRISH OMILI
SIFATIDA 155-162

Abdumalikov Abdulatif Abidjanovich

ATROF MUHITGA INNOVATSION MUNOSOBATNI SHAKLLANTIRISHNING IJTIMOYIY-
FALSAFIY ASOSLARI 163-168

Xalliyev Jasurbek Iskandarovich

OGAHY TARIXIY ASARLARIDA BILISH TUSHUNCHASI BILAN BOG'LIQ ERONIY QATLAMGA
OID MA'RIFIY-FALSAFIY ISTILOHLAR 169-173

10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Raximjonova Dilshodaxon Abubakir qizi

AN'ANAVIY TERMINOLOGIYA MAKTABLARI 174-180

Осипова Агата Викторовна

СЛОЖНОСТИ ОБУЧЕНИЯ ПАДЕЖНОЙ СИСТЕМЕ РУССКОГО ЯЗЫКА УЗБЕКОЯЗЫЧНЫХ
УЧАЩИХСЯ 181-186

Ахмедова Азиза Комиловна

БАДИЙ ОБРАЗ ТАСНИФИ, ТИПОЛОГИЯСИ ВА БАДИЙ-ФУНКЦИОНАЛ
ХУСУСИЯТЛАРИ 187-191

Кучкарова Ҳафиза

НЕМИС АДАБИЁТШУНОСЛИГИДА ЖАНРНИНГ ЎРНИ 192-196

Комилова Муяссар Мавжудовна

ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА РАЗВИТИЕ РУССКОЙ РЕЧИ УЧАЩИХСЯ ВОЕННОГО
АКАДЕМИЧЕСКОГО ЛИЦЕЯ ПРИ ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОМ ОБУЧЕНИИ 197-203

Mirodilova Nargiza Mirvaliyevna

THE SEMANTIC - STRUCTURAL PRIORITIES OF ICT TERMINOLOGY 204-207

*Shirin Dadabayeva*COMPARATIVE SUPERSYNTACTIC INTEGRITY IN THE UZBEK AND ENGLISH
LANGUAGES

208-213

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР*Turdiyev Bexruz Sobirovich*

IBN SINONING HUQUQIY TA'LIMOTLAR RIVOJIDA QO'SHGAN HISSASI

214-220

*Матчанов Фахриддин Курамбой ўғли*МАҲКУМЛАРНИ АХЛОҚАН ТУЗАТИШ ВОСИТАЛАРИНИ ҚЎЛЛАШ БЎЙИЧА АЙРИМ
ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР ТАЖРИБАСИ

221-226

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ*Боборахматов Бобир Бўриевич*ЕНГИЛ АТЛЕТИКАНИНГ ЮГУРИШ ТУРЛАРИ БЎЙИЧА КЎП ЙИЛЛИК ТИЗИМЛИ
БОШҚАРИШ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯСИ

227-233

Uraimov Sanjar Ro'zmatovich

BOSHLANG'ICH MAKTAB O'QUVCHILARINING JISMONIY FAOLLIGINI BAHOLASH

234-238

*Shamuratov Jasur*O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA JISMONIY TARBIYA DARS JARAYONLARINI
TAKOMILLASHTIRISHDA YANGICHA PEDAGOGIK YONDASHUV

239-243

*Fedotova Kristina Anatolevna*THE SIGNIFICANCE OF INTEGRATING LANGUAGE SKILLS IN THE PROCEDURE OF THE
ENGLISH LANGUAGE TEACHING

244-250

*Устоев Абдураззоқ Қурбонович*ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ КУРАШЧИЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ ЖАРАЁНИДА ПСИХОЛОГИК ҚЎЛЛАБ-
ҚУВВАТЛАШ

251-256

Ismoil Rustamov

CHOLG'U IJROCHILIGIDA DOIRA USULLARNING AHAMIYATI

257-263

*Erkaboyev Oybek Muhammadjonovich*X VA XI SINIF O'QUVCHILARINING JISMONIY TAYYORGARLIGINI CHAQIRUVGA QADAR
BOSHLANG'ICH TAYYORGARLIK-2021 TESTLARI BILAN QIYOSIY BAHOLASH

264-268

*Usmanova Dilnoza Muratovna*THE ROLE OF PROJECT METHODS IN REVEALING CREATIVITY OF ENGLISH
TEACHER

269-275

*Atabayeva Mavjuda Rustamovna*O'ZBEKISTON TABIIY GEOGRAFIYASINI O'QITISHDA KLASTER METODI ORQALI TANQIDIY
FIKRLASH KO'NIKMASINI SHAKLLANTIRISH

276-282

*Fayzullayeva Madina Abdumo'min qizi*TA'LIM KLASTERI SHAROITIDA TA'LIM JARAYONINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA
TASHKIL QILISH VA RIVOJLANTIRISHNING METODIKASI

283-289

Salimova Shahlo Sayfulloyevna

BO'LAJAK TEXNOLOGIYA O'QITUVCHILARINI MAKTABDA PSIXOLOGIK XAVFSIZ TA'LIM MUHITINI LOYIHALASH UCHUN TAYYORLASH 290-296

Matchanova Nargiza To'lqinovna

O'ZBEKISTONDA XORIJIY TALABALARNING IJTIMOYIY MOSLASHUV MUAMMOLARI 297-304

Erkaboyeva Feruz G'ayratovna

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI TARBIYALANUVCHILARNING OG'ZAKI NUTQINI RIVOJLANTIRISHDA O'YIN VA O'YINCHOQLARNING O'RNI 305-309

Bozorova Aziza Saidmurot qizi

MAKTAB O'QUVCHILARIDA EKOLOGIK TA'LIM MASALALARI (boshlang'ich ta'lim misolida) 310-315

Сулайманова Дилдора Назаровна

КРЕАТИВ ТАФАККУР ТУШУНЧАСИНИНГ ФАЛСАФИЙ ВА ПЕДАГОГИК МАНБАЛАРДАГИ ТАЛҚИНИ 316-325

09.00.00 - СИЁСИЙ ФАНЛАР

Фаррух Эшмаматов Эшқобил ўғли

СИЁСИЙ МАФКУРА – ЖАМИЯТ РИВОЖИ ВА ШАХС ФАОЛИЯТИНИНГ АМАЛИЙ АҲАМИЯТИНИ БЕЛГИЛАБ БЕРУВЧИ МУҲИМ ҒОЯЛАР ТИЗИМИ СИФАТИДА 326-334

10.00.00 – Филология фанлари

Shirin Dadabayeva

Teacher of the Department English,
Faculty of Foreign languages, Fergana State University

Email address: shirindadabaeva92@mail.ru

Phone number:+998903027443

COMPARATIVE SUPERSYNTACTIC INTEGRITY IN THE UZBEK AND ENGLISH LANGUAGES.

Abstract. The relation of comparison is a category of a universal nature in languages, which is expressed at all levels of language, including the text. The fact that the textual unity of this relationship comes through supersyntactic integrity (SSB) is a uniquely complex process that needs to be studied. In linguistics, there are opinions about the existence of semantic types of text, among which very few scholars have expressed their views on the expression of the relation of comparison through the text unit. They dwell on comparative texts with the meaning similarity in general way. Therefore, this article analyzes the comparative SSI with the meaning contrast, its type of SSBs representing the comparative relation and identifies their specific features.

Keywords: comparison, supersyntactic integrity, SSI with the meaning similarity, SSI with the meaning contrast, antithesis, differentiation, comparee, standart of comparison, standart marker, parameter.

Shirin Dadabayeva

Farg'ona davlat universiteti
Chet tillar fakulteti ingliz tili kafedrası o'qituvchisi

Email shirindadabaeva92@mail.ru

Tel: +998903027443

O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA QIYOS MAZMUNIDAGI SUPERSINTAKTIK BUTUNLIK

Annotatsiya. Qiyoslash munosabati tillarda universal xususiyatga ega bo'lgan kategoriya bo'lib, u tilning barcha vositalar, shu jumladan matn orqali ham ifodalanadi. Bu munosabatning matn birligi supersintaktik butunlik (SSB) orqali yuzaga kelishi o'ziga xos murakkab va o'rganishni talab etadigan jarayondir. Tilshunoslikda matnning semantik turlarining mavjudligi haqida fikrlar mavjud bo'lib, ular orasida qiyoslash munosabatining matn birligi orqali ifodalanishi haqida juda kam olimlar fikr bildirgan. Ular umumiy ma'noda o'xshash mazmunidagi qiyosiy matnlarga to'xtalib o'tgan. Shuning uchun ushbu maqolada chog'ishtirma mazmunidagi SSBlar tahlil qilinadi va ularning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlanadi.

Kalit so'zlar: qiyoslash, supersintaktik butunlik, o'xshash mazmunidagi SSB, chog'ishtirma mazmunidagi SSB, antiteza, farqlash, qiyos subyekti, qiyos etaloni, qiyos asosi, qiyosning shakliy ko'rsatkichi.

Ширин Дадабаева

Преподаватель кафедры английского языка
факультета иностранных языков
Ферганского государственного университета
Электронная почта: shirindadabaeva92@mail.ru
Номер телефона: +998903027443

НАДСИНТАКСИЧЕСКОЕ ЕДИНСТВО В ЗНАЧЕНИИ СРАВНЕНИЯ В УЗБЕКСКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ

Аннотация. Сравнительное отношение является универсальной категорией в языках, оно выражается всеми средствами языка, в том числе и текстом. Возникновение этой связи через надсинтаксическую целостность текстовой единицы (ССБ) представляет собой сложный и требующий обучения процесс. В языкознании существуют мнения о существовании семантических типов текста, и среди них очень немногие ученые высказали мнение о выражении отношения сравнения через текстовую единицу. Они касались сравнительных текстов с близким содержанием в общем смысле. Поэтому в данной статье анализируются ССБ в гибридном контенте и определяются их особенности.

Ключевые слова: сравнения, надсинтаксическая целостность, ССИ со смысловым сходством, ССИ со смысловым контрастом, антитеза, дифференциация, сравниваемое, эталон сравнения, эталонный признак, параметр.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3SI3Y2023N28>

Introduction. Initially, the sentence was considered the largest unit of speech in linguistics, and then, interest in the text as the largest unit of speech than sentence began in the 70s and 80s of the twentieth century.

Text and its types were originally studied by cognitive psychology as a unit of social communicative speech. Later, the development of cognitive linguistics became the basis for approaching it as a linguistic unit. [5, 21] Brinker will have three steps in this learning process of it:

1. The stage of studying the communicative-pragmatic features of the text;
2. The stage of studying the theme of the text (context);
3. The stage of studying the linguistic-stylistic features of the text (syntactic-stylistic

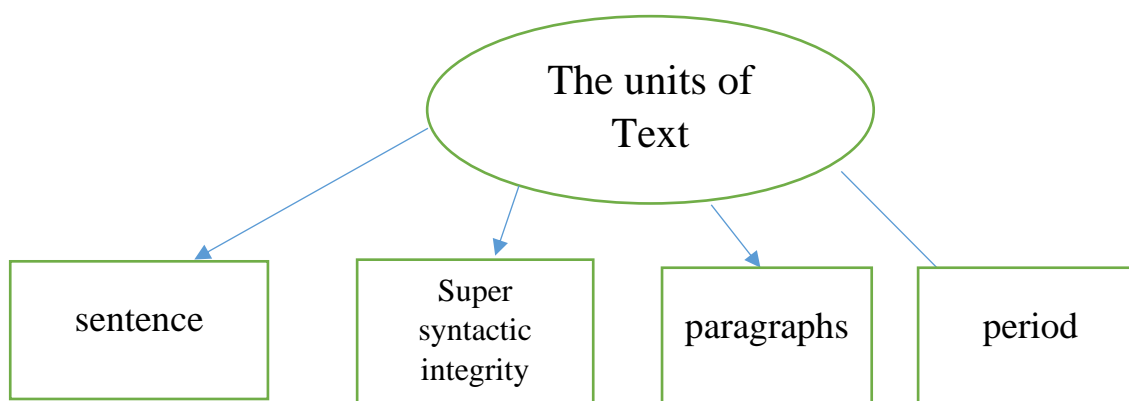
relations).[1,80-85]

Literature review. The research conducted by European and Russian linguists on text linguistics was the main impetus for the development of this field in Uzbek linguistics.

The first source on the text in Uzbek linguistics is G. Abdurahmanov's lecture on text theory which was the basis for the emergence of text linguistics. Then the research of I.Rasulov[12,174], M.Askarova[2], A.Mamajonov[7;8], N.Turniyozov[13], M.Khakimov[3], M.Yuldashev[11], M.Kurbanova[11], M.Abdupattoev[9], D.Hudoyberganova[4], U.Nosirova[10] carried out the development of this field. These researchers gave information on the semantic aspects of the text, but some of them have expressed their views on how the relation of comparison is expressed through this unit (especially the super syntactic unit).

A. Mamajonov, in his textbook Text Linguistics, notes that there are comparative semantic types of the text such as complex sentences, and emphasizes the participation of phenomena such as antithesis in the comparison of two ideas.[7,35] In the book "Text Linguistics" co-authored by M. Kurbanova and M. Yuldashev, the means involved in the formation of the meaning of comparison in the lexical and syntactic analysis of the literary text are described with various examples.[11,60-61,78-79] In her scientific work devoted to the anthropocentric study of the text, D.Khudoyberganova studied the linguacultural features of texts and their role in the creation of the text. At this point, she shows the texts with the meaning similarity and their features. [4,98-101]

Discussion. Thus, "the text is the largest expression of speech with its complex syntactic structure," which in the broad sense represents a whole fiction, and in the narrow sense the supersyntactic integrity. Professor A. Mamajonov states in his linguistic research that the text consists of the following units:[7,12]

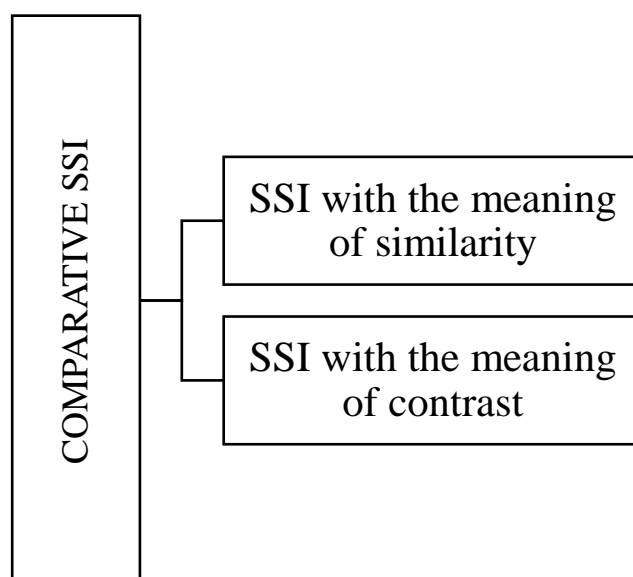

Super Syntactic Integrity (SSI) is a form of text, a language unit that is larger than a sentence and smaller than fiction. “Each SSI is a miniature story that represents an event with its beginning, development, and ending.”[6,63] The first statement of the SSI is called a theme that represents the main idea and the structure of the text. The sentence in the SSI is combined and represents a certain semantic relative. It has the following semantic relations as a compound sentence:[7,34]

1. Time
2. Cause-effect
3. Compare-contrast
4. Description
5. Problem-solution
6. Sequence.

Result. It can be seen that a comparative relation can also be expressed in languages through SSI. When the exact comparison relationship is expressed through this unit, the properties of the two objects are compared to each other.

Based on the above sources, it is expedient to first divide the comparative SSI into two types:

Below we analyze SSIs with the meaning contrast.

In SSIs with the meaning contrast, the two ideas are compared, and in the content they are contrasted and differentiated. This involves phenomena such as antithesis and differentiation.

In the text (SSI), words, affixes, and sentences with opposite meanings are involved, and they compare the two objects by contrast. This phenomenon is called antithesis in the scientific literature, dazed in Eastern art.[11,61]

The following is an example of how this process occurs in languages(The Uzbek and English languages):

Luvrga yangi kirish joyi huddi muzey kabi mashhur bo'lib ketgan. Uni amerikalik me'mor I.I.Pey tomonidan bunyod etilgan oynavand ehrom bezab turipdi.Ehromning modernizm uslubida qurilgan an'anadorlarga yoqmagani aniq. Ular ushbu inshoot Uyg'onish davri uslubi va mavqeiga putur yetkazadi deb hisoblar edilar. Gyote ushbu me'morchilik asarini to'xtab qolgan musiqa deb atagan bo'lsa, Peyning tanqidchilari uni sinf taxtasi bo'ylab tirnoqning g'ichirlashiga o'xshatishgan. Ilg'or fikrli kishilar esa bo'yi yetmish fut keladigan shaffof ehromni qadimiy an'analar va zamonaviy texnologiyalarning ajoyib uyg'unligi, o'tmish va bugungi kunni bog'lab turuvchi ramziy halqa deb hisoblashgan.Ular ana shunday bezakka ega Luvr uchinchi ming yillikda o'zining munosib o'rniga ega bo'lishiga ishonganlar.("Da Vinchi siri")

In this SSI, the views of traditionalists and progressive thinkers on the pyramid are contradicted by antithesis.

Highly processed foods – packaged goods made from high amounts of sugar and other simple carbohydrates - drain us more than they fuel us. Rather than increasing your energy, these essentially “dead” foods cause your to spike and then crash, leaving you tired and listless. On the other hand, whole foods like fruits, vegetables, nuts, and seeds typically keep you healthier and maintain your energy levels, empowering your body and mind and enabling you to perform at your best.("Miracle morning millionaires")

Differentiation in SSIs is also involved in the expression of comparison. “Differentiation is the definition of a differential sign in two things — an event or a situation.” It is logically different from an antithesis event in that two opposite objects are compared in the antithesis, but these objects are distinguished on different comparative parameters. [11,79]For example,

“O'rdakning uzri

Poklarning poki bo'lib o'rdak suvdan chiqdi, boshqa qushlar ichida u yaxshilik va poklik ramzi edi. Dedi:

- Ikki jahonda biron kishi mendan ko'ra pokroq, pok yuzliroq emas. Har lahzada savob uchun g'usl qilib, suv uzra joynamoz to'shayman. Menga o'xshab hech kim suv ustida tik turolmaydi. Karomatimga shubha qilolmaysiz. Qushlarning pok niyatli zohidi menman, joyim ham, to'nim ham tozadir. Men jahonda suvsiz yasholmayman, chunki men tug'ilganimdan suvdaman va suv mening borlig'imdir..."("Mantiqut-tayr (nariy bayoni)").

In this Uzbek example, the duck distinguishes itself from other birds by certain features - purity and face. In this case, a differentiation phenomenon is observed.

“Henry Ford, Thomas A. Edison, and Harvey Firestone are men of great achievement in their respective fields of endeavor. Of the three, Henry Ford is the most powerful, concerning economic power. So great is his power that he may have anything of a physical nature that he desires or it is equivalent. Millions of dollars, to him, are but playthings, no harder to acquire than the grains of sand with which the child builds and tunnels.”("Law of success")

In this example, it is emphasized that Henry Ford is stronger than other businessmen. He is differentiated according to his strength from others and by this process, the phenomenon of differentiation was performed.

Based on the above information, it is possible to distinguish two types of comparative SSI:

1. SSI with contrasting content;
2. SSI with differential comparative content.

Sources point out that the texts with the meaning similarity contain comparative elements such as compare, the standard of comparison, standard marker, and parameter.[4,97] Comparative elements are also present in SSIs with contrasting meanings.

However, the comparison components are not fully involved in SSIs with contrasting content. In it, since two poles are compared based on two opposite comparison signs, one of the objects that are being compared cannot be compared or the standard of comparison. The reason is that they are two independent opposing views, one of which cannot be the norm for the other. It is precisely from this situation that it is correct to name them as the objects of comparison by combining these components. In addition, this type of SSI involves two or more opposing parameters representing a comparative relative. For example,

“Bir bor ekan, bir yo‘q ekan, bir chol bor ekan. Uning Zumrad ismli qizi bor ekan. Chol bir qizi bor ayolga uylanibdi. Qizining ismi Qimmat ekan. O‘gay ona Zumradni yoqtirmas ekan. Eng og‘ir ishlarni unga buyurar, qarg‘ab, urarkan. Uzining qizini juda yaxshi ko‘rarkan, doim uni maqtangani maqtagan ekan. Zumrad aqlli, chiroyli va muloyim qiz ekan. Qimmat esa unga hich ham o‘xshamas ekan. U tantiq, qo‘pol va dangasa ekan. Kun bo‘yi ovqat yer, bo‘lar-bo‘lmasga urisharkan.” (“Qimmat va Zumrad”ertagidan)

In this example, Zumrad's qualities such as intelligence, beauty, and gentleness are compared to that of Qimmat, who is elegant, rude, and lazy. In this case, the two objects are in conflict with each other with independent Parameters. A comparison emerges through the standard marker such as esa.

In contrast, in SSIs with differential comparative content, the elements of comparison are fully involved. The main reason for this is that the two objects are compared based on certain comparative parameters. For example,

“Boshlovchi kishi uchun qorong‘ilikda eshik bor, bu yorug‘likdan ko‘ra yaxshiroq. Qorong‘ilikda u sahovat dengiziga butkul cho‘madi va demak, vujudidan biror qismi dengizdan tashqarida qolmaydi. Zero, shu dengizdan uning bir qismi tashqarida qolib, zohir bo‘lsa, shunga mag‘rurlanib, kufrga beriladi. Neki hasad va g‘azabdan senda bo‘lsa, buni piri komillar ko‘zi ko‘radi, sening o‘z ko‘zing buni ko‘rolmaydi. Senda ajdar, ilonlar bilan to‘liq gulhan bor, sen g‘aflatda qolib, ularni qo‘yib yuborgansan. Kecha- kunduz ularni parvarish etasan, ularning to‘ymas ishtahasi domidadirsan, fitnalariga giriftorsan. Agar sen botiningdagi palidliklarni ko‘rolganingda, bunaqa g‘ofil o‘tirmas eding.” (“Mantiqut-tayr”)

In this SSI, the comparison is represented by “eshik”, the standard of comparison is “yorug‘lik”, the parameter of comparison is “yaxshi”, and the standard marker is represented by “-dan ko‘ra”.

In short, the fact that the relation of comparison is also expressed through the unit of text is a peculiarly complex process, and the study of issues related to this process is important

in linguistics. The comparative relation is a broad category is also proved by the fact that it is expressed through the linguistic units, in particular, super syntactic integrity.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Brinker K .Textstrukturanalyse.Halban d.Walter de gruyter:Berlin.-pp80-85
2. Gulomov A., Asqarova M. Hozirgi o'zbek adabiy tili. Sintaksis. –Toshkent: O'qituvchi, 1987;
3. Hakimov M. O'zbek ilmiy matning sintagmatik va pragmatik xususiyatlari. Filol.fan.nomz. diss... –Toshkent, 1993.
4. Hudoyberganova D. Matnning antropotsentrik tadqiqi. – Toshkent:"Fan".2013
5. Jurin S , Kriskovic A.Texts and their usage through text linguistic and cognitive linguistic analysis.2017.-Rijeka.-21p
6. Loseva L.M.Kak stroitsya tekst.Mokva.,1980.str.63
7. Mamajonov A. Tekst lingvistikasi. –T.: 1989;
8. Mamajonov A. Yirik sintaktik birliklar // O'zbek tili va adabiyoti, 1980. –№5; Sverxfrazovoe yedinstvo kak sintaktiko-stilisticheskaya kategoriya // Sov. tyurkologiya. – Baku, 1983. –№ 6
9. Mamajonov A., Abdupattoev M. Matn nazariyasi. –Farg'ona, 2016. –114.
10. Nosirova U. Poetik matnlarning pragmatik hususiyatlari.PHD disser.-Farg'ona.2021.-B.31.
11. Qurbonova M., Yo'ldoshev M. Matn tilshunosligi. –Toshkent: "Universitet" nashriyoti, 2014.
12. Shomaqsudov A., Rasulov I., Qo'ng'urov R., Rustamov H. O'zbek tili stilistikasi. Toshkent: O'qituvchi, 1983. –B. 147.
13. Turniyozov N. Matn lingvistikasi (ma'ruzalar matni). –Samarqand, 2004.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/3 (3)-2023 йил

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамият

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).